

De sloot hoort bij de tuin!

Het valt op dat er zeer veel tijd en energie aan een tuin wordt besteed. Dure planten worden gezaaid, geplant en vertroeteld tot ze een waar sieraad zijn voor de tuin. De mooiste tuinen, ware paradijsjes komen we tegen op onze volkstuincomplexen. De planten staan in goede grond, worden bemest en krijgen voldoende water om te groeien. Schoon en gezond water voor de planten komt als regen uit de lucht, of uit de sloot. Is het dan niet raar dat we meestal zo weinig tijd en energie besteden aan onze sloten? De sloot zorgt ervoor dat het te veel aan water kan worden afgevoerd en hebben we tekort aan water, dan kunnen we dat uit de sloot scheppen of pompen. Als de sloot goed wordt onderhouden dan levert dat ook een betere waterkwaliteit op voor de planten. In ieder geval veel beter dan kostbaar drinkwater. Het probleem is dat als uw burens de sloot niet onderhouden hebben u en andere tuinders er last van. Vaak weet men ook niet hoe men een sloot goed moet onderhouden, of vind men het te zwaar werk.

Deze brochure is bedoeld om aandacht te vragen voor het slootonderhoud en uit te leggen hoe u het onderhoud op een zo gemakkelijk mogelijke manier kan doen. Daarnaast kan de sloot en oever een heel mooi onderdeel uitmaken van uw tuin, met de mooiste planten, bloemen en dieren.

Waarom moet ik de sloot onderhouden?

Wanneer u geen onderhoud pleegt aan een sloot dan zal het uiteindelijk vanzelf dichtgroeien. Dit wordt het natuurlijke proces van verlanding genoemd. Waar eerst water was, ontstaan waterplanten, deze sterven af en dalen neer op de bodem als bagger, wordt moeras. En na verloop van tijd wordt het moeras weer land.

Een gezonde sloot heeft zuurstof nodig. Voor de vissen, planten en andere levende organismen, maar ook voor het verwerken van afgestorven waterplanten en boombladeren op de bodem; het rottingsproces. De resten van het rottingsproces blijven op de bodem achter en vormen de sliblaag, oftewel de bagger. Als er weinig water in de sloot staat, is de zuurstof snel op. De vissen, planten en andere levende organismen kunnen er niet meer leven. De kwaliteit van het water gaat dan snel achteruit. Voor een gezond slootmilieu is het dus belangrijk dat er voldoende water in de sloot aanwezig is. Dat wil niet zeggen dat u continue het hele jaar door planten uit de sloot moet verwijderen. Zeker in het voorjaar zijn deze juist nodig om zuurstof aan te maken.

Het hoogheemraadschap van Rijnland ziet er op toe dat de sloten in ons gebied goed blijven functioneren. Het doel daarbij is om het water schoon te houden en te zorgen voor voldoende doorstroming en berging (ruimte voor water bijvoorbeeld tijdens hevige neerslag). Het hoofdwatersysteem (belangrijke watergangen en sloten voor de afvoer van water) onderhoudt het hoogheemraadschap zelf (veelal machinaal). De overige (kleinere, minder belangrijke) watergangen moet de eigenaar/gebruiker zelf onderhouden. Een (volks)tuinder moet zijn sloot dus zelf onderhouden en om er op toe te zien dat dit gebeurd schouwt Rijnland jaarlijks. Deze schouw wordt in alle kranten aangekondigd. Het probleem is alleen dat het om velen duizenden watergangen gaat met honderden eigenaren. Rijnland schrijft de eigenaren aan (een enorme klus), maar is hierin de afgelopen jaren niet heel streng geweest naar volkstuinders. Feitelijk is het zo dat als volkstuinders hun sloten niet goed onderhouden zij daar zelf last van hebben en na 10-tallen jaren achterstallig onderhoud voor enorme kosten kunnen komen te staan als sloten geheel opnieuw machinaal moeten worden uitgebaggerd.

Wanneer moet ik de sloot onderhouden?

In verband met de Flora- en Faunawet mag u geen onderhoud uitvoeren van 15 maart tot 1 juni. U kunt uw onderhoud uitvoeren met een voorkeur voor de maanden september en oktober, maar voor 1 november. Belangrijk hierbij is dat u het leven (waterplanten, dieren) in de sloot zoveel mogelijk ontziet. Dus ga niet enorm woelen, doe een deel van de sloot en het andere deel later. Zo geeft u de dieren een mogelijkheid om te vluchten. Laat u niet weerhouden om deels beschermde planten als de Zwanenbloem (*butomis umbellatus*) na 1 oktober te verwijderen als het zich heeft vermeerderd en de waterdoorstroming belemmerd. Het gaat erom dat de natuurlijke populatie aan planten en dieren zich weer snel kan herstellen.

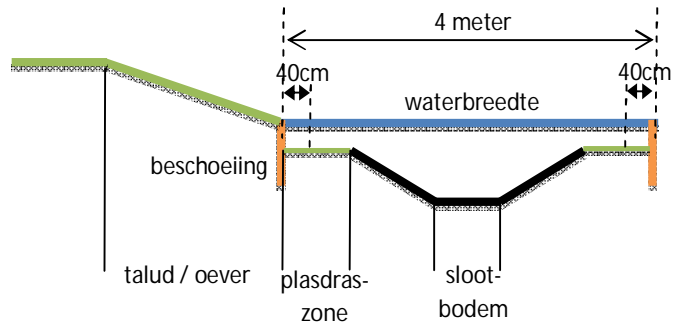

Wanneer is een sloot goed onderhouden voor de schouw van 1 november?

- De sloot is vrij van drijfvuil of afval;
- De sloot staat niet te vol met waterplanten en heeft niet te veel planten langs de oevers:
 - Sloten die smaller zijn dan 3 meter moeten volledig worden vrijgemaakt van waterplanten.
 - Bij sloten breder dan 3 meter mag aan elke zijde 1/10 van de breedte van de sloot (waterbreedte) aan planten blijven staan. Dus in een 4 meter brede sloot mag aan beide kanten 40cm blijven staan (gedurende het jaar door mag er natuurlijk meer blijven staan);
- De walkanten zijn in goede staat en de beschoeiingen zijn goed onderhouden;
- De bomen, planten en takken boven het wateroppervlak zijn gesnoeid, ten minste tot 4,0 meter boven de waterlijn. Een uitzondering wordt gemaakt voor treurwilgen. Als de takken in het water hangen moeten deze worden opgesnoeid.

Natuurvriendelijke oever met plasdras-zone

Mocht u een tuin hebben met een natuurvriendelijke oever (talud) met een plasdras-zone, dan doet u er goed aan jaarlijks in de maand september of oktober (liefst zo laat mogelijk) de plasdras-zone te maaien (met een zeis of sikkel, eruit trekken mag ook). Laat het gewas enkele dagen in de plasdras-zone liggen, zodat alle zaden terugvallen in de grond. U mag ook best wat planten laten staan die u bijzonder of mooi vindt (1/10 van de waterbreedte van de sloot). U creëert hierdoor een vluchtgelegenheid voor dieren. U kunt het afgemaaide gewas daarna afvoeren, of composteren. Gooi geen mest in de oeverzone (talud) en verwijder het afgemaaide gewas, u verschaald hiermee de ondergrond, waardoor er bijzondere planten zich kunnen ontwikkelen. Denk er ook eens aan om mooie oeverplanten in het talud te laten staan of een oeverplantenmengsel te zaaien. Uw tuin wordt er nog gevarieerder door.

Voor 1 november, een goedgekeurde watergang met ca. 10% oeverplanten (voornamelijk lisdodde)

Nog een aantal praktische tips:

- Kroos; regelmatig wat kroos uit de sloot scheppen kan geen kwaad. U creëert daarmee de lichtval op de bodem waardoor er meer zuurstof wordt uitgewisseld. Hierdoor verbetert u het milieu in de sloot.
- Plantenafval; gooi geen afval, gras of plantenresten in de sloot, dit zakt naar de bodem en aan het einde van het jaar moet u het als bagger er zelf weer uithalen. Voer het slootafval af of composteer het, leg het niet permanent in de natuurvriendelijke oever met plasdras-zone).
- Riet (*Phragmites australis*); kunt u beter verwijderen uit uw sloot. Het is een erg mooie en bij een sloot horende plant, maar is eigenlijk alleen machinaal in toom te houden. Het wortelpakket is erg lastig te verwijderen.
- Kweekgras; gras die over het water een sloot kan overwoekeren. Schep het eruit en doe het niet op de composthoop, maar in de GFT-container.
- Rijnland bestrijdt woekerende (exotische) waterplanten zoals grote waternavel. Zodra u dit soort planten ziet, meld dit dan zo snel mogelijk aan Rijnland. Dit kan telefonisch via 071-306 3535 of via internet: <http://www.rijnland.net/loket/meldpunt> Hierop kunt u ook de voorbeeldplaatjes bekijken van dergelijke planten.

Ik ga de sloot handmatig schoonmaken. Welk gereedschap kan ik gebruiken?

Het onderhoud aan een sloot is zwaar werk, om het niet te zwaar te laten worden is goed gereedschap en regelmatig (gezamenlijk)onderhoud noodzakelijk. Gereedschap om handmatig de sloot te onderhouden wordt niet in een gewoon tuincentrum aangeboden, maar kunt u bij de speciaalzaak of een meer landbouw georiënteerde gereedschappenzaak kopen. Het gaat hier om ouderwets gereedschap, dat door onze boeren al velen eeuwen wordt gebruikt. Het is handig dit gereedschap in verenigingsverband aan te schaffen, omdat niet alles ieder jaar nodig is. In verenigingsverband (met een groepje tuinders) is het ook veel makkelijker bij te houden. Wat heeft u nodig?:

krooshaak: voor het ophalen van flap en kroos; u zou er voor kunnen kiezen om hiervoor een hark of bladhark te gebruiken. Wist u dat u van kroos hele goede compost kan maken en het als mulglaag tussen uw planten kan strooien?

kantzeis: voor het afslaan/maaien van oeverplanten en eventueel uw oeverkant recht af te steken.

baggerbeugel: voor het uit de sloot trekken van de bagger. Binnen de Oostvlietpolder is de bagger relatief schoon, dus verspreidbaar na het op te laten drogen. U zou de opgedroogde bagger kunnen verwerken onder een pad of gebruiken om de bodem op te hogen. Het stinkt, omdat het in een zuurstofarme omgeving aan het rotten was, na een tijdje verdwijnt dat. U kunt het ook laten indrogen en in de GFT-container gooien. De richtlijn voor baggeren is eens in de acht jaar.

Lieslaarzen / waadpak: Om beplanting en eventueel bagger uit het midden van de sloot te halen kan het handig zijn om lieslaarzen of een waadpak aan te trekken en de sloot in te stappen. U kunt dan ook voelen hoeveel bagger er nog in de sloot zit.

Mocht u meer over het onderhoud van sloten willen weten dan kunt u dit vinden op de website van Rijnland: <http://www.rijnland.net/regels/onderhoud>

De handreiking natuurvriendelijke oevers kunt u downloaden via de website: http://www.rijnland.net/rijnland_0/taken/schoon_water/natuurvriendelijke

Deze brochure is tot stand gekomen in samenwerking met de tuinverenigingen OTV en Roomburg.

